

Na závěr se nelze vyhnout několika málo výtkám, které jsou spíše technického charakteru. Přestože se nejedná o závažné nedostatky, které by snižovaly faktickou kvalitu publikace, snižují celkový dojem z textu. Podobně jako mnozí jiní i Věra Stojarová se setkala s problémem uvádění geografických názvů, které se jazykově liší. I když v úvodu vysvětluje, že „v případě, že je zažitá česká verze toponym, je uváděna v českém jazyce, ostatní pak v jazycích původních“ (s. 11), takovýto přístup vyvolává nesrovnalosti. Uvedu pouze některé příklady: např. na straně 87 autorka uvádí názvy kosovských měst kombinací srbských a albánských názvů, nebo název Kosova i v srbském ekvivalentu – *Kosovo* i *Metohija* (pravdou je, že v úvodu bylo poznamenáno, že takto bude postupovat v případě, že se jedná o citace ze srbských zdrojů). V textu lze najít též drobné překlepy. Jako jednu z výtek můžeme uvést též nestejněměrné uvádění originálních názvů u politických stran, kterých je v celé knize několik. V neposlední řadě by byl přijatelný také seznam zkratk, aby se méně zasvěcený čtenář mohl bezproblémově orientovat.

Posledním nedostatkem, který není zaviněn autorkou textu, ale spíše samotným prostředím, které je popisováno, je relativní „zastaralost“ některých závěrů. Ačkoliv byla publikace vydána na přelomu let 2007–2008, opět se potvrdilo tvrzení Winstona Churchilla, že „*Balkán vyprodukuje více historie, než je schopen strávit*“. Jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova na Srbsku je nejvíce exemplární příklad.

Přesto se Věře Stojarové podařilo zmapovat a modifikovat (v případě ekonomických hrozeb) závěry Kodaňské školy bezpečnosti a pokračovat v mapování současných trendů na balkánském poloostrově, které zahájila předchozími dvěma sborníky (Stýskalíková, Věra a Smekal, Hubert (eds.): *Zahraniční a bezpečnostní politika vybraných zemí Balkánu*. Stýskalíková, Věra a Smekal, Hubert

(eds.): *Zahraniční a bezpečnostní politika Slovinska, Chorvatska a Rumunska a vývoj bezpečnostní situace v Bosně a Hercegovině*). Publikaci *Současné bezpečnostní hrozby západního Balkánu* proto ocení především politologové a balkanisté.

Srdjan Prtina

Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity

Marcela Gbúrová (ed.):

VOLBY 2006 V ŠTÁTOCH V 4

Prešov: Vydavateľstvo PhDr. Štefan Francko, Ph.D. – Slovacontact, 2006.
374 stran.

Inštitút politológie FF PU v Prešove vydal zborník z konferencie Prešovské politologické dni. Zborník aj konferencia sa tematicky zamerali na rôzne aspekty parlamentných volieb v roku 2006 v krajinách V 4 a na Ukrajinu. S týmto konštatovaním sa spája aj prvá výhrada k zborníku – keď už sa publikovali príspevky o Ukrajine (keďže zborník hovorí aj v názve iba o krajinách V 4) – mali byť tieto príspevky aspoň preložené do slovenčiny. Rovnako mali byť preložené do slovenčiny aj príspevky z poľštiny. Iba čeština a slovenčina nie sú problematické z hľadiska porozumenia pre Slovákov a pre Čechov.

Rovnako mal byť zjednotený spôsob uvádzania zdrojov – niekedy sú poznámky pod čiarou, inokedy iba na konci textu –, a aj v texte sa používajú rôzne spôsoby uvádzania zdrojov. Nejednotné je aj uvádzanie termínov – niekedy to je Višeградská skupina (s. 32), inokedy to je Višeградská štvorka alebo aj Višeградská štvorka (s. 49).

Zborník obsahuje 35 príspevkov a úvodný príhovor, ktorý z neznámych dôvodov

napísala Irena Dudinská (ktorá nemá v zborníku žiadny vlastný konferenčný príspevok), a nie je uvedená ako zostavovateľka alebo výkonná editorka. Možno bola spoluorganizátorkou konferencie. Mimochodom, nie je jasné ani to, čo znamená rozdelenie činností v rámci tohto zborníka na „vedecký redaktor a zostavovateľ“ a „výkonný redaktor“. Kto zodpovedá za čo, a kto má zásluhy o čo?

Zborník mohol byť tematicky rozdelený – sprehľadnilo by to obsah zborníka. V princípe však zborník má logickú štruktúru, kde sa od všeobecného a komparatívneho prechádza ku konkrétnym špecifickým témam.

Príspevky sú rôznej kvality a dĺžky, a to napriek prinajmenšom trojnásobnej kontrole odbornej úrovne (dvaja recenzenti, jeden vedecký redaktor plus výkonný editor).

V nasledujúcich riadkoch sa zameriam na možné, väčšinou parciálne, výhrady k príspevkom.

Vzhľadom na rozsah zborníka nie je možné podrobne zhodnotiť všetky príspevky (najmä nie poľské a ukrajinské), a preto som sa zameril len na príspevky uverejnené v prvej polovici zborníka. Podotýkam, že nie všetky moje výhrady k jednotlivým príspevkom musia byť nevyhnutne oprávnené – ide tu skôr o poukázanie na nejasnosti a pochybnosti (ktoré môžu súvisieť s mojím nepochopením myšlienok konkrétneho autora).

Daniel Dobias v príspevku *Volby, demokracia a idea otvorenej spoločnosti K. R. Poppera* viac-menej zosumarizoval a čiastočne kriticky zhodnotil myšlienky K. R. Poppera. Niektoré jeho tvrdenia – alebo išlo o tvrdenia K. R. Poppera? – sa mi nezdarili presvedčivé. Napríklad Dobias (s. 5) dáva do protikladu pomerný a väčšinový systém ako rozdiel medzi dysfunkčnou a funkčnou demokraciou. V praxi však vieme, že ani pomerný ani väčšinový systém nemajú priamy a nevyhnutný vplyv na funkčnosť alebo nefunkčnosť demokracie. Máme funkčné demokracie s pomerným volebným systémom (napr. Dánsko, Nemecko), a rovnako máme

funkčné demokracie s väčšinovým volebným systémom (napr. Veľká Británia). Dobias sa neskôr (s. 8–9) vracia k tejto téme, ale nedáva jasnú odpoveď na otázku, či Popperova kritika systému pomerného zastúpenia je naozaj oprávnená, a vlastne sa ju ani nepokúsil spochybníť.

Jozef Rybárik v príspevku *Politika, politické strany a voľby v podmienkach globalizácie* zabudol najprv definovať, čo má na mysli pod pojmom globalizácia. Trochu nezvyčajne a pravdepodobne nezamýšľane predstavuje globalizáciu takmer ako živú bytosť, keďže „iba málo zohľadňuje širšie spoločenské a ľudské súvislosti“ (s. 13). Nie je ani celkom pravda, žeby bola táto problematika „vo vede (...) nedostatočne preskúmaná a teoreticky rozpracovaná“ (s. 13). V zahraničí existuje množstvo kvalitných kníh analyzujúcich fenomén globalizácie alebo jej jednotlivé aspekty, a tisíce vedeckých článkov o rôznych aspektoch globalizácie. Autor vo svojom príspevku použil veľa floskulí a normatívnych tvrdení, ktoré neobstoja pri skutočne vedeckom skúmaní. Napríklad jeho odsúdenie „honby za ziskom, bohatstvom“ vôbec nie je, alebo nemusí byť, v rozpore s požiadavkou na „dobro a blaho pre všetkých“ či dokonca „ľudskej dôstojnosti“ (s. 14). Motív zisku je normatívne v poriadku, rovnako ako súvisiaca tvorba bohatstva. Nakoniec, kde sa majú ľudia vo všeobecnosti lepšie – v „ziskuchtivých“ USA, v EÚ, alebo v „odziskovaných“ kmeňových spoločnostiach?

Medzi frázy patrí aj názor autora, že by sme sa mali snažiť o „spravodlivé rozdelenie (...) vytvorených hodnôt“ (s. 15), alebo úvaha o „hlbokej kríze civilizácie“ (s. 15). Čo je spravodlivé, je často kontroverzné – napríklad má to znamenať, že sa mám podeliť o svoje príjmy rovným dielom s chudobnými Afričanmi? Prečo? A tézy o „kríze civilizácie“ sprevádzajú asi celú modernú históriu ľudstva. Okrem citovaných a ďalších fráz má sčítaný človek pocit, že mnohé

riadky J. Rybárika venované globalizácii už mnohokrát čítal inde.

Helena Bujnová v príspevku *Geopolitické postavenie Víšegrádskej skupiny po voľbách v roku 2006* tiež priniesla niekoľko kontroverzných tvrdení. Bujnová píše: „Ak by v nasledujúcich komunálnych voľbách získal silné postavenie opozičný FIDESZ, mohol to byť klinec do rakvy socialistom u našich južných susedov“ (s. 26). Nie je zrejmé, prečo by malo ísť až o tak osudové rozhodnutie. Ani použitý slovník nie je najvhodnejší („klinec do rakvy“). Rovnako nie je zrejmé, prečo by prítomnosť malej americkej základne v Maďarsku predstavovala „veľký tromf“ (s. 29) pre Maďarsko. Bujnová ďalej z faktu, že krajiny V 4 sú členmi NATO, vyvodzuje „jednoznačne (...) veľmi podobné zameranie zahraničnej politiky“ (s. 30). Zahraničná politika Slovenska sa zdá byť viac ovplyvnená ideologickou orientáciou vlády a najmä predstavami jej súčasného predsedu R. Fica ako členstvom v NATO. Svedčí o tom aj aktuálny nesúhlas Slovenska s vybudovaním protiraketovej základne v Česku a Poľsku.

Na jednej strane Bujnová tvrdí, že stredo-európska oblasť je relatívne bezvýznamná, a súčasne o vetu ďalej uvádza, že ide o dôležité vojenskostrategické teritórium (s. 31). Ako to vlastne je?

Bujnová tvrdí, že „veľa sa hovorilo“ a podobne „dospelo sa k záveru“ (s. 32) – otázkou je, koho má na mysli? Podobne kontroverzné je tvrdenie, že „Členstvo krajiny v zoskupení V 4 neprináša Poľsku požadované hospodárske výhody“ (s. 34). Ako to vie autorka posúdiť? A sú zmyslom V 4 len, alebo najmä, hospodárske výhody?

Radoslava Brhliková v príspevku *Volby 2006 v krajinách Víšegrádskej štvorky* použila dosť často veľmi ľudový jazyk: „nedostatok hlasov sa vážne prejavuje“ (s. 49), „ukázali ‚červenú kartu‘ pravicovým reformám“ (s. 50), „sa akoby ‚odfajkla‘ ďalšia úloha“ (s. 52), atď. Občas necitovala svoje

zdroje (s. 52 v strede). Politologicky je jednoznačne nesprávne, ak autorka tvrdí, že „Účasť na voľbách je (...) jedinou politickou aktivitou, prostredníctvom ktorej je možné vykonať zmenu, vyjadriť svoju dôveru a podporu“ (s. 53). V liberálnej demokracii existuje množstvo nástrojov na vyjadrenie dôvery a podpory, ako aj na vykonanie zmeny (referendum, demonstrácie, petície, atď.). Drobné chybičky krásy sa tiež vyskytli v gramatike: „Klesá počet voličov, ktorý...“ (s. 54). Štylistika občas tiež nie je najlepšia: „dôvera v členstvo v EÚ a orgány EÚ zostáva vysoká...“ namiesto správnejšie „podpora členstva v EÚ a dôvera v orgány EÚ“ (s. 55). Ani tá podpora členstva v EÚ nie je až taká vysoká a v prípade Maďarska kolíše podľa zverejnenej tabuľky na hranici 50%. Je problematické, ak takýto publicistický príspevok vzniká v rámci „riešenia grantovej úlohy KEGA“.

Ladislav Orosz v príspevku *Právna úprava procesu preberania moci po parlamentných voľbách v štátoch V 4 (komparatívna analýza)* uvádza, že v Maďarsku sa volí do „Štátneho zhromaždenia“ (s. 67), ale o niekoľko viet ďalej píše, že sa „volí Parlament“ (s. 67). Je v Maďarsku zákonodarné teleso, ktoré sa oficiálne nazýva Parlament, Štátne zhromaždenie, alebo možno iba Národné zhromaždenie?

Svetozár Krno v príspevku *Vývoj politických strán a posledné parlamentné voľby v krajinách V-4* v rozsiahlom 25stranovom príspevku začal vývojom stranických systémov v roku 1907. Prinajmenšom prvých niekoľko strán neuvádza zdroje, z ktorých autor čerpal, hoci len ťažko mohol prísť k uvedeným záverom na základe vlastného výskumu (hoci aj to je teoreticky možné). Gramatika bola opäť problémom, napríklad „po troch (...) delení Poľska“ (s. 82), alebo „Tím sa líšili“ (s. 82). Závažnejšia je historická mytologizácia „Nový štát považovali za naplnenie veky trvajúcich túžob o oslobodenie“ (s. 84).

Dušan Leška v príspevku *Komparácia systému politických strán na Slovensku a v krajinách V-4 po voľbách 2006* tvrdí, že „KSČM nie je vo verejnosti akceptovaná“ (s. 113), ale súčasne správne uvádza, že KSČM sa umiestnila na treťom mieste v parlamentných voľbách. Tretie miesto v parlamentných voľbách svedčí o dostatočnej akceptácii strany v spoločnosti. A ťažko možno nazvať „ľavicovou koalíciou“ koalíciu, v ktorej bola aj Poľská ľudová strana (s. 115). Príspevku chýba aj záver.

Štefan Surmánek prezentoval esej *Na čo poukázali parlamentné voľby na Slovensku v roku 2006*, v ktorej väčšinou neuvádzal zdroje alebo dôkazy na podporu svojich tvrdení.

Michal Kaliňák v príspevku *Vnútoraná demokracia politických strán* rozobral zaujímavú a málo skúmanú tému. Jedinú výhradu by som mal k formulácii „neumožňuje nestabilizovať“ (s. 13), ktorá je očividne zmätočná.

Celkovo zborník príspevkov trpí starými hriechmi slovenských spoločenských vied: kvantitou na úkor kvality, keď zostavovatelia nie sú ochotní alebo schopní vybrať len najdôležitejšie a najlepšie príspevky (a približne rovnakej dĺžky), neschopnosťou alebo nedostatkom času vedeckého redaktora a ostatných recenzentov (Miroslav Pekník a Ján Lidák), ktorí neboli schopní zabezpečiť vyššiu kvalitu dodaných príspevkov (v zmysle odstránenia tu výberovo spomínaných nedostatkov), a chybami aj v štylistike, ale najmä gramatike (napriek práci dvoch jazykových redaktorov). To sú výzvy k tomu, aby budúce zborníky boli ešte kvalitnejšie, zostavované viac vedecky a oponované schopnejšími odborníkmi.

Oskar Bardiovský
Piešťany, Slovensko
Nezávislý politolog

Přemysl Rosůlek (ed.):

POLITICKÁ FILOSOFIE: AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství
Aleš Čeněk, 2007. 215 stran.

Cílem předkládaného sborníku bylo – alespoň podle vyjádření editora – představit čtenářům aktuální témata soudobé politické filosofie. Již první letmé nahlédnutí musí nicméně průměrně „zasvěceného“ čtenáře poněkud překvapit, a to zejména relativně širokým tematickým záběrem studií, které tuto publikaci tvoří. Ty se totiž obvyklému pojetí politické filosofie místy vymykají, resp. se z něj přelévají do poněkud širší oblasti politické (příp. sociální) *teorie* (zejména pak poslední oddíl věnovaný problematice teorií mezinárodních vztahů). Sborník je – mimo úvod editora – členěn do čtyř základních sekcí (Pospolitosť, Ideologie, Spravedlnost, Mezinárodní vztahy) a v tomto smyslu je jeho struktura přehledná. Jisté otázky vyvolává pouze název sekce „Ideologie“, která se díky němu (alespoň z formálního hlediska) dostává do poněkud asymetrického vztahu k některým částem sborníku (tj. zejména sekcím „Pospolitosť“ i „Spravedlnost“).

Úvodní pasáž editora nabízí stručný přehled role a klíčových témat (současné) politické filosofie, přičemž je současně vhodným úvodem pro začínající studenty i pro zájemce o tuto oblast politické vědy z řad neakademické veřejnosti. Mj. nabízí i přehled několika základních publikací dostupných k tématu politické vědy v českém jazyce, a shrnuje rovněž přehled dalších vstupních tematických zdrojů v českém i zahraničním prostředí (dokonce včetně několika internetových). Z hlediska toho, komu je vlastně celý sborník určen, jde nicméně o poměrně široký záběr: zatímco úvodní pasáž je určena spíše pro čtenáře méně obeznámené se zá-